

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

TOPLANTI TARİHİ VE NO: 29.11.2023-553
KARAR TARİHİ VE NO : 29.11.2023-17000

TOPLANTI YERİ
ADANA

Mersin ili, Erdemli ilçesi, Toros Mahallesi, mera vasıflı 101 ada 2113 numaralı parselde tespit edilen arkeolojik alanların tescilene ilişkin; Tespit ve Planlama Dairesi Başkanlığının 21.11.2022 tarihli ve 3169460 sayılı yazısı, Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün 30.08.2023 tarihli ve 4124191 sayılı yazısı, Mersin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün bila tarihli 7360270 sayılı yazısı, Devlet Su İşleri 6. Bölge Müdürlüğünün bila tarihli 3789491 sayılı yazısı, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 04.09.2023 tarihli ve 2023406266 sayılı yazısı, Karayolları 5. Bölge Müdürlüğünün 06.09.2023 tarihli ve 1284490 sayılı yazısı, Mersin Kadastro Müdürlüğünün bila tarihli ve 10393742 sayılı yazısı, Mersin Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığının 26.09.2023 tarihli ve 641299 sayılı yazısı, Erdemli Kaymakamlığı Milli Emlak Müdürlüğünün bila tarihli ve 7802156 sayılı yazısı, Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanmış 23.11.2023 tarihli ve 2389821 sayılı yerinde inceleme raporu okundu, ekleri ve konunun işlem dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonucunda;

Mersin ili, Erdemli ilçesi, Toros Mahallesi, mera vasıflı 101 ada 2113 numaralı parselde tespit edilen yerleşim alanının (mimari yapılar, antik yol, kiliseler, su yolu vb.) 2863 sayılı Yasanın 6. Maddesi kapsamında kültür varlığı niteliği taşıdığı Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanan 23.11.2023 tarihli ve 2389821 sayılı yerinde inceleme raporundan anlaşıldığından, kararımız eki haritada koordinatlarıyla belirtildiği şekilde Tetrapyrgia Antik Kenti 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescil edilmesine, kararımız eki sit fişi, sit haritasının ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun, Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları başlıklı 05.11.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararı doğrultusunda belirlenen Geçiş Dönemi Koruma Esasları ve Kullanma Koşullarının uygun olduğuna, yine aynı parselde tespit edilen ve 2863 sayılı Yasanın 6. Maddesi kapsamında kültür varlığı niteliği taşıdığı anlaşılan Yelkale Gözetleme Kulesinin ise korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tesciline, kararımız eki tescil fişi ve koruma alanı sınırlarının gösterildiği haritanın uygun olduğuna, yapı grubunun 1. grup yapı olarak belirlenmesine, Gözetleme Kulesinin korunmasına ve yaşatılmasına yönelik rölöve, restitüsyon ve restoras on projelerinin hazırlanarak Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun, Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları başlıklı 05.11.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararı doğrultusunda:

MERSİN İLİ, ERDEMLİ İLÇESİ, TOROS MAHALLESİ 101 ADA 2113 NUMARALI PARSELDE BULUNAN TETRAPYRGIA 1. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI KORUMA VE KULLANMA KOŞULLARI:

- 1- Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanıdır.
- 2- Kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilemez.
- 3- Resmi ve özel kuruluşlarca zorunlu durumlarda yapılacak alt yapı uygulamaları için müze müdürlüğünün ve varsa kazı başkanının görüşüyle konu koruma kurulunda değerlendirilir.
- 4- Yeni tarımsal alanlar açılmaz, yalnızca mevcut ağaçlardan ürün alınabilir, yalnızca sınırlı mevsimlik tarımsal faaliyetlere devam edilebilir, koruma kurullarınca uygun görülmesi halinde seracılığa devam edilebilir.
- 5- Taş, toprak, kum vb. alınmasına, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocaklarının açılmasına, toprak, curuf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülmesine izin verilemez.
- 6- Parsellere ilişkin birleştirme (tevhit) ve ayırma (ifraz) işlemleri, Taşınmaz kültür varlıklarının mahiyetine tesir etmeyecek şekilde ilgili koruma kurulundan izin almak koşuluyla yapılabilir.

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Onayı	
Başkan	<i>Adn</i>
Başkan Yrd.	
Üye	
Üye	<i>5</i>
Üye	<i>7</i>
Üye	<i>8</i>
Üye	<i>9</i>
Üye	<i>10</i>

Adana Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulunun
29.11.2022 gününde
11000 sayılı
Karar Ekidir

TETRAPYRGIA (KEMER) 1. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI

İL: MERSİN

İLÇE: ERDEMLİ

MAHALLE: TOROS

ADA/PARSEL: 101/2113 (MERA)

K

1/10000

ARSLANKÖY MAHALLESİ SINIRI

TOROS MAHALLESİ SINIRI

ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULUNUN 19.11.2013 GÜN VE 13900 SAYILI KARAR EKİDİR.

ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU ONAYI

BAŞKAN

BAŞKAN YRD.

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

UTM 3 ITRF 96

UTM 6 ED 50

KOORDİNAT ÖZET ÇİZELGESİ

NoktaNo	Y	X	YZ	XZ
1	598925.725	4102037.738	598921.631	4100572.076
2	599040.540	4102031.753	599036.401	4100566.093
3	599102.716	4101994.552	599098.552	4100528.907
4	599130.407	4101965.436	599126.232	4100499.802
5	599161.289	4101906.412	599157.102	4100440.801
6	599239.512	4101666.263	599235.295	4100200.746
7	599282.760	4101307.474	599278.526	4099842.099
8	599286.151	4101132.956	599281.915	4099667.650
9	599262.479	4101055.876	599258.253	4099590.600
10	599136.028	4100977.202	599131.852	4099511.957
11	598882.021	4100917.991	598877.944	4099452.769
12	598671.869	4100936.498	598667.875	4099471.268
13	598555.814	4100994.676	598551.865	4099529.423
14	598482.133	4101070.251	598478.214	4099604.968
15	598425.865	4101158.337	598421.968	4099693.021
16	598403.463	4101249.764	598399.574	4099784.411
17	598394.911	4101366.511	598391.026	4099901.112
18	598538.968	4101663.188	598535.026	4100197.672
19	598693.883	4101848.634	598689.880	4100383.046
20	598868.419	4102024.780	598864.348	4100559.123

ALAN ÇIKTISI

Ada	Parsel	Noktalar	HesapAlan
SİT_1		1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20	747245.511

LEJANT

1. DERECE ARKEOLOJİK SİT
KADASTRAL PARSEL SINIRI

HAZIRLAYANLAR

GERCEK İNANÇ CUDAL
ARKEOLOĞ

HÜSEYİN TEKİN
ARKEOLOĞ

KEMAN BEŞALTI
DR. SANAT TARİHÇİ

NEŞEHAN AKÇA
ŞEHİR PLANCISI

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	D.K.V.K.E.	SİT	HARİTA NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
İLİ :	MERSİN	İLÇESİ : ERDEMLİ	MAHALLE KÖY VEYA MEVKİLİ : TOROS	KADASTRO : PAFTA: ADA: 101 PARSEL 2113
ADI	TETRAPYRGIA (KEMER) ANTİK YERLEŞİMİ 1. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANI			
GENEL TANIM: Antik Yerleşim Yeri				
<p>Cilicia Trakheia'nın (Dağlık Kilikia) kuzeyinde bulunan yerleşim yeri halk arasında Kemer Antik Kenti olarak bilinmektedir. Bu arkeolojik alanda yapılan incelemelerde, yerleşim yerinin önemli bir güzergâh üzerinde bulunduğu ve Bizans Döneminde (M.S. 5-6.yy) iskân görmüş bir kasaba yerleşkesi olduğu anlaşılmıştır. Bulduğu konum itibarıyla üretime dayalı bir merkez olmasından ziyade zorlu dağları aşmak için askeri ve ticari konaklamaların yapıldığı önemli bir kavşak görevi görmüş olduğu kanaati oluşmuştur. Yoğun olarak iki tepe arasında konumlanmış yerleşimin yaklaşık 750x550 m²'lik alana yayıldığı gözlemlenmiştir. Antik yerleşim yerinde savunma sistemine (sur) rastlanmazken, iki tepe üzerinde ve yamaç kısımlarında, yaklaşık 2,5-3 m genişliğe sahip ana ve tali yolların olduğu, bu yollara çıkan planlı bir şekilde düzenlenmiş çok sayıda kamusal yapının da içerisinde yer aldığı yüzü aşkın farklı büyüklükte, ortak ve bağımsız temel seviyesinde korunmuş konut yapıları yer almaktadır. Yapı malzemesi olarak kireç taşı kullanıldığı ve yapının niteliği ve büyüklüğüne göre kullanılan kesme blok taşların da büyüklüklerinin değiştiği anlaşılmıştır. Yapı duvar kalınlıklarının genel olarak yaklaşık 70-80 cm arasında olduğu ve bazı yapıların insi-tu durumda bulunan kapı lentolarının günümüzde hala ayakta olduğu görülmüştür. Yerleşim yerinde, Antik Dönemde ve günümüzde aktif olarak kullanıldığı anlaşılan bir su kaynağının olduğu tespit edilmiştir. Kaynağını mağaranın iç kısımlarından alan bu suyun, dışarıya aktarımını sağlayan su yolunun olduğu ve mağaranın içerisinde doğu-batı doğrultuda parçalar halinde birbirine eklenerek oluşturulmuş bu su yolunun her bir parçasının ölçüsünün yaklaşık 1/1,5 m uzunluğunda, 50-60 cm genişliğindeki kireçtaşı kesme blok taşların kullanıldığı ve yüzeyinde yaklaşık 20 cm kanallar oluşturulmuş olduğu gözlemlenmiş olup, su yolu hattının yaklaşık 50-60 m'lik kısmı görülebilmektedir. Mağaranın içerisinde blok taşlarla iki kapı oluşturulduğu ve bunlardan sadece ikinci kapının günümüze kadar korunduğu görülürken, birinci kapıyı oluşturan kapı lentoları devrilmiş şekilde mağaranın içerisinde olduğu görülmüştür. Alanda bulunan mimari yapıların içerlerinde, klişelerde ve farklı konumlarda çok sayıda kaçak kazı çukurlarına rastlanmıştır.</p> <p>Yerleşimin doğusunda 2172 rakımda bulunan tepe üzerinde ve güneydoğusunda 2158 rakımda yerleşim dışı (ekstramural) 2 tane kilise tespit edilmiştir. 1 Nolu Kilise: yerleşimin doğu tarafında kalan yüksek tepenin üzerinde bir kilise kalıntısı tespit edilmiştir. Detaylı incelendiğinde 3 apsisli bir kilise olduğu anlaşılan bu yapı kalıntısının inşasında moloz taş ağırlıklı olmak üzere yer yer kesme taş kullanılmıştır. Doğu batı doğrultulu kilise kalıntısının bazilikal planda olduğu anlaşılmaktadır. Duvarlarda kullanılan moloz taş yığınlarından dolayı yapının tüm temel izleri şu an görülmesine de apsislerin iç yüzeyleri kısmen görülebilmektedir. Bugün ayakta olan ve yapıya girişi sağladığı anlaşılan kapılar batıya bakmaktadır. Yapı üzerinde mevcut durum nedeniyle herhangi bir süsleme ögesi tespit edilmemiştir. 2 Nolu Kilise: yerleşimin güney tarafında kalan ve hafif eğimli tepenin üzerinde görülen yapı kalıntısı detaylı incelendiğinde 2 apsisli bir kilise olduğu anlaşılmış olup bu yapı kalıntısında diğeriyle benzer şekilde moloz taş ağırlıklı olmak üzere yer yer kesme taş kullanılmıştır. Doğu batı doğrultulu kilise kalıntısının bazilikal planda olduğu anlaşılmaktadır. Yapı üzerinde mevcut durum nedeniyle herhangi bir süsleme ögesi tespit edilmemiştir.</p> <p>Yerleşim yeri içinde ve yakın çevresinde nekropol alanına rastlanmazken, yerleşimin kuzey doğusundaki tepe çevresi ile güney batısındaki vadinin yamaç kısımlarında bulunan kayalıkların nekropol alanı olarak kullanılmış olabileceği kanaati oluşmuştur. Alanda üzerinde işlenmiş sütun parçaları, başlıklar, üzeri haç motifleri ile bezenmiş mimari yapı elemanlarının etrafa yayılmış olduğu gözlemlenmiştir. X. Schaffer antik yerleşim yerinde yazıt ve heykellerin olduğundan bahsetmektedir. Ancak alanda bulunan mimari yapı parçası üzerinde tabula ansata olduğu, bunun üzerinde ve çevrede bulunan yapı ya da yapı elemanları üzerinde herhangi bir yazıt ve heykele rastlanmamıştır. Yerleşim yerinin yaklaşık orta bölümlerinde havzaya akan dere yatağının üzerinde islah çalışmalarının yapılmış olduğu anlaşılmıştır.</p>				
ŞİMDİKİ TEHLİKELER	Kaçak kazı ve tahribat			
ŞİMDİKİ DURUM				
SİT POTANSİYELİ	1. Derece Arkeolojik Sit Alanı			
ŞİMDİKİ KORUMA				
ÖNERİLEN KORUMA	1. Derece Arkeolojik Sit Alanı			
YAYIN DİZİSİ	X. Schaffer ve Hild, F; Hellenkemper, H. (1990), Kilikian und Isaurien I, Wien, Verlag der österreichischen Akademie der Wissenschaften. (s.441) de			
GÖZLEMLER				
	KORUMA DERECESESİ : 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı			
	HAZIRLAYANLAR : 23.11.2023			
	Kenan BEŞALTI : Sanat Tarihi Gerçek İnanc CUDAL : Arkeolojik			
	Hüseyin TEKİN : Arkeolojik Neslihan AKÇA Şehir			
	ŞehirPlancısı			
	KONTROL EDEN :			
	REVİZYON			
	G.M.E.E.A.Y.K ONAYI			

HARİTALAR, FOTOĞRAFLAR :

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi Kurulu Onayı

Başkan
Başkan Yrd
Üye
Üye
Üye
Üye
Üye

Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölgesi Kurulu
29.11.2023 gününde
Karar

HARİTALAR, FOTOĞRAFLAR

Handwritten scribbles in blue ink.

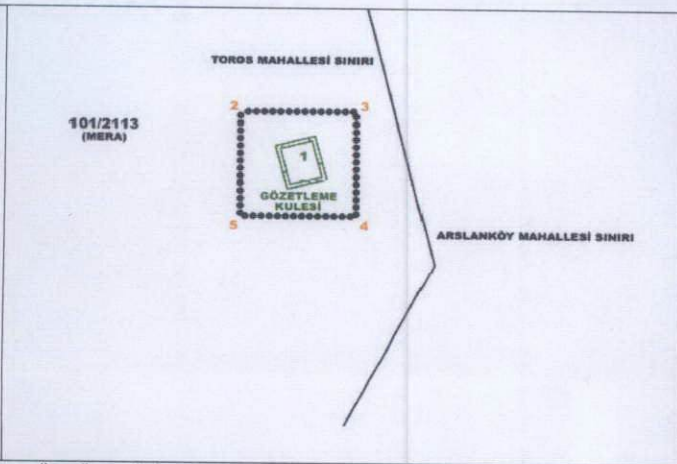
Handwritten scribbles in blue ink.

Handwritten scribbles in blue ink.

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ DKVKE		ANIT	ENVANTER NO:	
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			HARİTA NO:	
İL:MERSİN	İLÇESİ: ERDEMLİ	MAHALLE KÖY MEVKİİ: TOROS		KORUMA GRUBU	
ADRES:		PAFTA: ADA:PARSEL: 101/2113	KORUMA DERECESİ	1.Grup Yapı X	2.Grup Yapı
ADI: Kule	YAPIM TARİHİ:	YAPTIRAN:	MİMARİ ÇAĞI: Bizans Dönemi		
		KİTABE:	VAKFIYE:		

GENEL TANIMI: Gözetleme Kulesi (Yelkale)

KORUMA DURUMU:	İYİ	TAŞIYICI YAPI:	DIŞ YAPI:	ÜST YAPI:	İÇ YAPI:	SÜSLEME ELEMANI:	RUTUBET :	YOK
	ORTA							İZİ VAR
	KÖTÜ							ÖNEMLİ

BUGÜNKÜ SAHİBİ:

BAKIMINDAN SORUMLU KURUM:

YAPILAN ONARIMLAR:

AYRINTILI TANIM:

Yelkale (Gözetleme Kulesi): Antik yerleşim yeri ile bağlantılı önemli yapılardan bir diğeri, halk tarafından Yelkale olarak bilinen gözetleme kulesidir. Giriş kısmı batı cephesinde olan bu yapı kareye yakın bir plana sahip olup, antik yerleşimin yaklaşık 2,5 km güneydoğusunda, 2217 rakımda bölgeye hâkim bir konumda yer almaktadır. Yapı malzemesi olarak konglomera kesme blok taşların kullanıldığı ve İsodom Rektogonal duvar örgü tekniği ile cephe duvarlarının ayağa kaldırıldığı gözlemlenmiştir. Duvar kalınlığı yaklaşık olarak 70-90 cm kalınlığında ve yapının ebadı yaklaşık olarak 5,70 x 5,20 m ölçülerindedir. Kuzey cephesinde Yapının iç cephelerinde bulunan giriş yuvaları yapının en az iki katlı (ahşap kirişli tavalarla) olduğunu göstermektedir. Yapının duvar örgü tekniğine ve yerleşim yerinde elde edilen verilere dayanarak Bizans Döneme (M.S. 5-6 yy) tarihlendirmek mümkündür.

TEKNİK BİLGİLER:

SU	ELEKTRİK	ISITMA
----	----------	--------

ORJİNAL KULLANIMI:

BUGÜNKÜ KULLANIMI:

ÖNERİLEN KULLANIM:

TESCİL KARARI:

HAZIRLAYANLAR:

Dr. Kenan BEŞALTI
Gerçek İnanç CUDAL
Hüseyin TEKİN
Neslihan AKÇA

Sanat Tarihi
Arkeolog
Arkeolog
Şehir Plancısı

Adana Kültür Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulunun
29.11.2023...gun...dayılı
Karar Eki'dir

YAYIN DİZİNİ:

EKLER:

ONAY: Alimda BAMPAL
Koruma Bölge Kurulu Müdürü

24

Handwritten notes in blue ink, including the letters 'M', 'P', and '3'.

GÖZETLEME KULESİ (YELKALE)

İL: MERSİN

İLÇE: ERDEMLİ

MAHALLE: TOROS

ADA/PARSEL: 101/2113 (MERA)

1/2500

ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE

KURULUNUN 19.11.2023 GÜN VE 17000

SAYILI KARAR EKİDİR.

ADANA KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA
BÖLGE KURULU ONAYI

BAŞKAN

BAŞKAN YRD.

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

ÜYE

TOROS MAHALLESİ SINIRI

101/2113
(MERA)

ARSLANKÖY MAHALLESİ SINIRI

KOORDİNAT ÖZET ÇİZELGESİ

UTM 3 ITRF 96

UTM 6 ED 50

Nokta No	(UTM)Universal Y	Trans	ITRF96 (Internationa X	(UTM)Universal Y2	Trans	ED50 (European Datum X2
1		600091.569	4099400.858		600087.017	4097936.233
2		600055.827	4099435.891		600051.290	4097971.251
3		600127.173	4099436.037		600122.607	4097971.398
4		600127.642	4099366.338		600123.076	4097901.726
5		600056.136	4099366.349		600051.598	4097901.737

ALAN ÇIKTISI

Ada	Parsel	Alan	Pafta
		4972.773	

LEJANT

GÖZETLEME KULESİ

KORUNMA ALANI SINIRI

KADASTRAL PARSEL SINIRI

Handwritten signatures and initials at the bottom right of the page.